

Sygn. akt III UK 570/19

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania P. Spółki Akcyjnej w K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
z udziałem M. T. , M. S. , D. P. K., I. B. , M. M. , L. G. , K. K. , M. K.
o składki,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
(...)
z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 3 czerwca 2019 r., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 13 czerwca 2018 r. oraz poprzedzające go decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w K. z dnia 9 marca 2017 r., ustalające podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne za wskazane w decyzjach okresy w ten sposób, że w podstawie wymiaru tych składek zainteresowanych M. T. , M. S. , D. P. K. , I. B. , M. M. , L. G. , K. K. i M. K. , jako pracowników P. Spółki

Akcyjnej w K. (dalej: P. S.A. w K.), nie uwzględnił przychodów osiąganych przez nich z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zlecenia zawartych z K..

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że zainteresowane w ramach zawartych umów zlecenia świadczyły w istocie pracę na rzecz własnego pracodawcy, a co za tym idzie, że należało wobec nich stosować art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. W ocenie Sądu drugiej instancji, odbiorcą pracy zainteresowanych nie był płatnik składek lecz R. K. jako zlecający, co uzasadnia ocenę, że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Sądu Apelacyjny stwierdził, że płatnik składek nie miał obowiązku uwzględniania w podstawie wymiaru składek ubezpieczonych wynagrodzeń osiąganych przez zainteresowane w związku z realizacją umów zawieranych z R. K. . Zainteresowane jako pracownice płatnika składek, posiadały uprawnienia pilotów i dzięki nim uzyskiwały z odrębnego od umowy o pracę tytułu, dodatkowe zarobki, pracując jako piloci wycieczek organizowanych przez R. K. , prowadzącego Biuro Turystyczne K. w S.. Praca wykonywana na rzecz R. K. nie była tożsama z zakresem obowiązków dotychczas wykonywanych u pracodawcy. Nadto wykonywana była poza godzinami pracy u pracodawcy. Żadna z zainteresowanych nie wykonywała jednocześnie tych samych usług i czynności zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz K. . Z efektów pracy zainteresowanych nie korzystał płatnik składek a przede wszystkim R. K. i osoby, na rzecz których świadczone były usługi turystyczne. Powyższe potwierdza to, że P. S.A. w K. zlecała zewnętrznym podmiotom usługi związane z pilotowaniem wycieczek. Umowa z R. K. podyktowana była chęcią nawiązania współpracy z jednym podmiotem, usystematyzowania sposobu współpracy przy organizowaniu wycieczek i zapewnianiu na nich odpowiedniej opieki pilota.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając go w części dotyczącej ustalenia podstawy wymiaru składek M. S. , D. P. K. , M. M. , L. G. i K. K. , domagając się jego uchylenia w zaskarżonej części i orzeczenia co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenia w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do udzielania odpowiedzi na pytanie: czy zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest wyłączone w sytuacji, gdy zawarcie umowy o współpracę stanowiło wybór optymalnego modelu organizacyjnego przez pracodawcę bez zamiaru obejścia prawa w zakresie obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne pracowników oraz przy braku powiązań kapitałowych między płatnikami, przy założeniu, że płatnicy: pracodawca i osoba trzecia są związani umową o współpracę i osoba trzecia wykonuje obowiązki wynikające z umowy o współpracę za pomocą pracowników pracodawcy w ramach zawieranych z nimi umów zlecenia, nadto pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie wynagrodzenia swoich pracowników z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych z osobą trzecią oraz pracodawca z pracy swojego pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem uzyskuje korzyści finansowe, wpisujące się w zakres prowadzonej działalności. Skarżący podniósł także, że w sprawie istnieje potrzeba dokonania wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w zakresie przyjęcia, że dla zastosowania powyższego przepisu istotne znaczenie mają realia organizacyjno-prawne w jakich była zawierana i realizowana umowa i współpraca.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia jej do rozpoznania, czemu dał już wyraz Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 listopada 2020 r., III UK 528/19 (niepubl.)

Zarówno sformułowane przez organ rentowy zagadnienie prawne, jak i potrzeba wykładni przepisów, budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów zmierza do ustalenia, czy w każdym przypadku wykonywanie na rzecz pracodawcy przez jego pracownika pracy w oparciu o umowę cywilnoprawną, zawartą z innym podmiotem wywołuje skutek w postaci obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne przez pracodawcę, a nie osobę trzecią. Orzecznictwo Sądu Najwyższego poczynawszy od

uchwały z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) zgodnie przyjmuje, że to pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnej zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne. Wówczas płatnikiem składek nie jest ta osoba trzecia. Wymaga podkreślenia, że hipotezą normy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej określone są dwie sytuacje faktyczne, w jakich może znaleźć się osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej. Oznacza to, że konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, tzn. że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, (OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266) oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 260/18, (LEX nr 2685449).

Powyższe stanowisko nie wyklucza jednak wystąpienia sytuacji, w której zastosowanie znajdzie zasada ogólna, a mianowicie, że płatnikiem składek jest osoba trzecia. W ocenie Sądu Najwyższego, taka sytuacja występuje w przedmiotowej sprawie, bowiem jak wynika z ustaleń Sądu Apelacyjnego, pracownicy P. S.A. w K. , świadczący usługi pilota na wycieczkach organizowanych przez tę spółkę, w oparciu o umowy cywilnoprawne zawarte z R. K. , w istocie wykonywali pracę na jego rzecz, a nie swojego pracodawcy. Świadczy o tym fakt, że P. S.A. w K. zlecała szereg usług profesjonalnych (hotelarskie, autokarowe, gastronomiczne) podmiotom wyspecjalizowanym, koncentrując się na głównym przedmiocie swojej działalności, jakim jest eksploatacja promów i obsługa ruchu pasażerskiego i towarowego. Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia również to, że przedmiot pracy wykonywanej przez zainteresowane na rzecz P. znacząco

różnił się od usług świadczonych na rzecz R. K. oraz nie zawsze pracownicy P. byli przez R. K. oddelegowywani do pilotowania wycieczek organizowanych przez tę spółkę. W okolicznościach niniejszej sprawy mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której to R. K. korzystał z pracy zainteresowanych i wypłacał im wynagrodzenie niezależnie od rozliczenia danego zlecenia, wystawianego przez P.. Oznacza to, że w realiach przedmiotowej sprawy zastosowanie znajduje zasada ogólna, a nie wyjątek określony w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.